

مقیاس های هوشی وکسلر

مقیاس تجدید نظر شده هوشی وکسلر بزرگسالان

و مقیاس تجدید نظر شده هوشی کودکان شامل

مجموعه آزمون های هوشی مرکب هستند که

به صورت فردی اجرا می شوند و حوزه های مختلف

توانایی هوش را می سنجند.

مقیاس وکسلر سه نمره مختلف هوشبهر یا IQ را

بدست می دهند که شامل:

- هوشبهر کلی

- هوشبهر کلامی

- هوشبهر عملی

مقیاس هوشی کودکان ویرایش پنجم (WISC-V)

آزمون هوش وکسلر ۵ ، آخرین نسخه از مقیاس‌های وکسلر کودکان است که به منظور ارزیابی توانایی‌های شناختی و هوش کودکان ۶ تا ۱۶ سال و ۱۱ ماه ارائه شده است. این آزمون به صورت انفرادی انجام می‌شود و دارای ۲۱ خرده آزمون است.

از ترکیب ۲۱ خرده آزمون و کسلر ۵، علاوه بر
ثبت نمره مقیاس کل هوشبهر، سیزده نمره
شاخص نیز حاصل می شود که عبارتند از:

۵ - شاخص اصلی (درک مطلب کلامی، بصری -
فضایی، استدلال سیال، حافظه فعال، شاخص
سرعت پردازش)

۵ - شاخص جانبی (استدلال کمی، حافظه فعال
شنیداری، توانایی کلی، غیرکلامی، مهارت شناختی)
۳ - شاخص مکمل (سرعت نامگذاری، ترجمه نماد
و یادسپاری یادآوری).

مقیاس هوشی کودکان ویرایش سوم یا WISC-III

مقیاس هوشی کودکان ویرایش سوم اساساً همان خرده

آزمون های مقیاس بزرگسالان است، با این تفاوت که

محتوای مواد آزمون برای کودکان طراحی شده و دو خرده

آزمون عملی اختیاری (مازها و نمادیابی یا جستجوی نماد)

نیز در آن گنجانده شده است که در نتیجه تعداد خرده آزمون

های مقیاس هوشی کودکان به ۱۳ خرده آزمون می رسد.

در فرم کودکان پیش دبستانی

Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence (WPPSI/WPPSI-R)

برای سنجش هوشی کودکان ۴ تا ۶/۵ ساله

به کار می رود.

تعریف هوش

هوش یک واژه انتزاعی است و تعریف آن دشوار است. هوش یک برچسپ کلی برای گروهی از فرآیندهاست که از رفتارها و پاسخ های آشکار افراد استنباط می شود.

مفهوم هوش شبیه به اصطلاح نیرو در فیزیک است. نیرو را می توان از روی آثارش را شناخت.

قدیمی ترین تعریف هوش توسط بینه و سیمون به این صورت مطرح شده است که:

قضاوت، عقل سلیم، شعور عملی، ابتکار، استعداد انطباق خود با موقعیت های مختلف. به خوبی قضاوت کردن، به خوبی درک کردن، به خوبی استدلال کردن است.

وکسلر هوش را یک مفهوم کلی تلقی می کرد که شامل توانایی های فرد برای اقدام هدفمندانه، تفکر منطقی و برخورد مؤثر با محیط است.

به نظر وکسلر هوش می تواند اجتماعی، عملی یا انتزاعی باشد، اما نمی توان آن را مستقل از جنبه های غیرذهنی کارکردی مانند پشتکار، سائق، علایق یا نیاز به پیشرفت اندازه گیری کرد و یا حتی در نظر گرفت.

حوزه های تعریف هوش

پنج حوزه ضمنی یا مستقیم که به تعریف هوش می پردازند، عبارتند از:

۱. تفکر انتزاعی

۲. یادگیری از طریق تجربه

۳. حل مسائل از راه بینش

۴. سازگاری با محیط

۵. تمرکز و تداوم در به کار انداختن توانایی ها برای رسیدن به یک

هدف مطلوب

بیشتر بحث های مختلف در باره هوش بر محور رویکردهای
ستی متمرکز هستند که عبارتند از:

۱. رویکردهای روانسنجی

۲. رویکردهای عصب شناختی - زیستی

۳. نظریه های رشدی تحولی

۴. پردازش اطلاعات

مطابق رویکرد روانسنجی هوش یک سازه یا صفت است که در آن تفاوت های فردی وجود دارد. در درون جنبش روانسنجی دو مسیر وجود داشت:

۱. رویکرد عملی که مبتنی بر مساله گشایی است.
۲. رویکرد مفهومی که به نظریه توجه داشت.

دستور العمل های کلی اجرای مقیاس

وکسلر کودکان

ترتیب اجرای آزمون بصورت زیر است:

۱. اطلاعات

۲. تکمیل تصاویر

۳. شباهت ها

۴. ترتیب تصاویر

۵. حساب

۶. مکعب ها

۷. واژه ها

۸. تنظیم قطعات

۹. ادراک (فهم)

۱۰. تطبیق علائم

۱۱. حافظه ارقام (آزمون ذخیره کلامی)

۱۲. مازها (آزمون ذخیره غیر کلامی)

مواد موجود در جعبه و کسلر III شامل

۱. دفترچه راهنمای مقیاس
۲. پاسخنامه
۳. برگه حاوی مازها و تطبیق علائم
۴. دفترچه در برگیرنده مسائل ۱۸-۱۶ حساب، تکمیل تصاویر و طرح مکعب ها
۵. جعبه شامل کارت های ترتیب تصاویر
۶. کارت درخت ها و کارت سفید برای مسائل ۴-۱ حساب
۷. جعبه ای با مکعب های قرمز و سفید طرح مکعب ها
۸. پنج جعبه با قطعات بریده
۹. برگه مخصوص جور کردن قطعات بریده
۱۰. برگه نمره گذاری تطبیق علائم

۱. اطلاعات

- برای کودکان ۶-۷ ساله با سؤال ۱ شروع می شود. برای کودکان مظنون به عقب ماندگی ذهنی با سؤال ۱ شروع می شود. برای کودکان ۸ تا ۱۰ ساله با سؤال ۵ شروع می شود. برای کودکان ۱۱ تا ۱۳ ساله با سؤال ۷ شروع می شود.
- اگر کودکی در سن ۸ تا ۱۳ سالگی نمره کامل در دو سؤال اولی که به او داده می شود به دست آورد نمره کامل به تمام سؤالات پیش از آن دو سؤال به او بدهید.
- در صورت عدم موفقیت کودک مزبور در پاسخ صحیح به دو سؤال اولی که به او می دهید سؤالات پیش از آن دو سؤال را به ترتیب معکوس به او بدهید تا جایی که دو جواب صحیح متوالی بدهد.

• پس از نيل به اين معيار به تمام سؤالات پيشين كه كودك لازم نبوده به آنها جواب دهد نمرهٔ كامل بدهيد، سپس آزمون را تا معيار خاتمه ادامه دهيد.
خاتمه: پس از ۵ جواب غلط متوالي اين آزمون را خاتمه دهيد.

دستورالعمل

هر سؤالی را بطور كامل به صورتی كه نوشته شده بخوانيد. در صورت عدم وضوح پاسخ كودك می توانید بگوئيد **بيشتر توضیح بده يا بيشتر بگو**» از سؤالاتی كه باعث پی بردن او به جواب صحيح می شود و همچنين از هجی كردن كلمات خودداری كنيد،

در صورتی که کودک مشکوک به عقب ماندگی ذهنی است با سؤال ۱ شروع کنید. اگر اطفال عقب مانده یا اطفال کوچک به سؤال ۱ جواب صحیح ندادند، شما به دو گوش کودک اشاره کنید و بگوئید: **تو دو گوش داری و او را تشویق کنید جواب را تکرار کند.** سپس به سؤال ۲ پردازید و کمک دیگری به او نکنید.

نمره گذاری

هر سؤال صحیح یک نمره دارد.

حداکثر نمره: ۳۰ است.

۲. تکمیل تصاویر

مواد مورد نیاز: ۲۶ کارت مصور در یک کتابچه است

- برای کودکان ۶-۷ ساله و مزنون به عقب ماندگی ذهنی با سؤال ۱ شروع کنید. برای سن ۸ تا ۱۳ سالگی با سؤال ۵ شروع کنید. اگر کودک ۸ تا ۱۳ ساله به سؤالات ۶-۵ جواب صحیح داد، نمره کامل به تمام چهار سؤال قبلی به او بدهید.

- اگر کودک موفق به پاسخ صحیح به سؤال ۵ و ۶ نشد، پیش از ادامه آزمون به سؤال ۱ بازگشته و کارت های ۴-۱ را به او نشان دهید.

خاتمه: پس از ۵ جواب غلط متوالی آزمون را خاتمه دهید.

دستوالعمل

در هر کدام از ۲۶ کارت یک بخش اصلی تصویر حذف شده، هر یک از کارتها را به ترتیب شماره به کودک نشان دهید (برای اطفال ۸ سال به بالا که مظنون به عقب ماندگی ذهنی نیستند از سؤال ۵ شروع کنید) و از او بخواهید که بگوید یا نشان دهد که چه قسمت اصلی در تصاویر حذف شده، در صورت عدم اطمینان از پاسخ کودک می توانید سؤال کنید: **نشان بده منظورت کجاست.** کودک حداکثر ۲۰ ثانیه اجازه دارد به تصویر نگاه کند.

پس از نشان دادن تصویر بگویید: من می خواهم عکس هایی را نشان
دهم، در هر کدام از این عکس ها یک قسمت افتاده است. به هر کدام
از عکس ها با دقت نگاه کنید و به من بگوئید چه قسمت را ندارد.

سپس کارت شماره ۱ یا کارت شماره ۵ در مورد کودکان ۸ سال به بالا را
نشان داده و بگویید: حالا به این عکس نگاه کن. این تصویر چه قسمت
مهمی ندارد؟ هنگامی که کودک بطور کامل متوجه شد که چه باید بکند
می توانید این جمله را کوتاه کرده و یا حذف کنید.

اگر کودک موفق به پاسخ صحیح در ۲۰ ثانیه نشد، به تصویر اشاره کره
و بگویید: نگاه کن در این عکس، شانه دندانها ندارد. اگر موفق به
پاسخ صحیح به سؤال دوم نشد بگویید: نگاه کن، دهان این تصویر
نشان داده نشده است (به تصویر اشاره کنید) پس از سؤال ۳ هیچ
کمکی از این نوع به کودک نکنید. تمام کودکانی که به سؤالات ۱ و ۲
پاسخ صحیح نمی دهند به روش بالا راهنمایی کنید

کودکان بزرگتری که آزمایش را از کارت ۵ شروع می کنند اما مجبور به بازگشت به سؤال ۱ می باشند، می بایستی مانند بالا راهنمایی شوند. اگر کودک موفق به گفتن یا نشان دادن جواب صحیح نشد، به آن سؤال نمره صفر داده و تصویر بعدی را نشان دهید. در صورتی که کودک پیش از گذشت ۲۰ ثانیه غلط پاسخ داد به آن سؤال نمره صفر داده و به تصویر بعد پردازید. در صورت لزوم نکات زیر را در حین آزمایش ذکر کنید، اما هر نکته فقط یکبار در طول آزمایش ذکر می شود:

۱. اگر کودک فقط اسم شکلی را که به او نشان می دهید گفت به او بگویید: خوب ولی چه قسمت در این شکل افتاده است؟

۲. اگر کودک قسمتی را ذکر کرده که خارج از تصویر است (برای مثال تنه زن در تصویر ۲ یا تنه مرد در تصویر ۸) جواب را یادداشت کرده به او بگویید: از این عکس یک قسمت افتاده آن چیه که افتاده؟
۳. اگر کودک اجزاء غیر مهم شکل را ذکر کرد (مانند یقه دختر در شکل ۱۵) پاسخ را یادداشت کرده و بگویید: بله: اما مهمترین قسمتی که در این شکل نشان داده نشده چیست؟
- نمره گذاری: به هر سؤال صحیح یک نمره تعلق می گیرد.

در برخی از سؤالات کودک ممکن است اسم دقیق قسمت حذف شده را فراموش کرده یا نداند و به جای آن از یک لغت مترادف استفاده کند (یا آن را به زبان خود توضیح دهد)، در این صورت نمره کامل به پاسخ تعلق می گیرد (برای مثال، در کارت ۱۹- پیچ، اگر کودک بگوید جایی که آچار در آن قرار گیرد، پاسخ صحیح محسوب می شود).

پیش از نمره دادن به کودک از پاسخ صحیح او مطمئن باشید. هر وقت به پاسخی مشکوک بودید در صورت مشکوک بودن به پاسخ بگویید:

نشان بده منظورت کجاست؟

۳. شباهت ها

شروع: برای تمام کودکان با سؤال ۱ شروع کنید.

خاتمه: پس از ۳ جواب غلط متوالی آزمون را خاتمه دهید.

دستورالعمل

آزمونگر می پرسد از چه لحاظ پرتقال و توپ به هم شبیه هستند یا مثل هم اند؟ اگر

کودک بگوید هر دو مثل هم هستند یا جواب ندهد یا جواب اشتباه بدهد، بگویید:

گوش کن، هر دو گرد هستند و هر دو می غلطند. حالا به من بگو از چه لحاظ

شمع و چراغ به هم شبیه هستند یا مثل هم اند؟ اگر جواب درست نداد بگویید:

گوش کن، هر دو نور می دهند. سپس به سؤال ۳ پردازید و پس از این سؤال هیچ

راهنمایی نکنید.

به سؤالات ۱ تا ۴ نمره صفر و یک تعلق می گیرد. به بقیه سؤالات نمره صفر، ۱ یا ۲ تعلق می گیرد. برای این که به کودک کمک کنید تا جواب های چند نمره ای به سؤالات بدهد به ترتیب زیر او را راهنمایی کنید. اگر جواب او به سؤال ۵ یا ۶ یا هر دو به گونه ای باشد که یک نمره بگیرد نمونه ای از پاسخ های دو نمره ای را به او بدهید. برای مثال اگر در مقابل سؤال ۶ (سیب و خیار) بگویید هر دو را می خوریم، بگوئید درست است هر دو را می خورید ولی هر دوی آنها میوه هم هستند.

این راهنمایی در مورد سؤال ۵ و ۶ انجام می شود. پرسش های
را به آرامی مطرح کنید، اگر جواب کودک مبهم است بگویید:
بیشتر توضیح بده.

نمره گذاری

به سؤالات ۱ تا ۴ نمره صفر و یک تعلق می گیرد. نمره
سؤالات ۵ تا ۱۷ صفر و یک یا دو می شود.

۴. ترتیب تصاویر

مواد مورد نیاز: ۱۳ سری کارت مصور موجود در یک جعبه

• اگر کودکان ۸ تا ۱۳ ساله موفق به انجام صحیح سؤال ۳ در مرتبه اول

شدند نمره کامل به سؤال ۱ و ۲ را به آنها بدهید.

در هر صورت پس از توفیق یا عدم توفیق کودک در مرحله دوم، پیش از

ادامه آزمون به سؤال ۱ و ۲ بازگردید.

خاتمه: پس از ۳ غلط متوالی آزمون را خاتمه دهید.

دستور العمل

برای هر سؤال یکسری تصاویر به کودک نشان داده می شود. این تصاویر نامرتب هستند و از کودک خواسته می شود که این تصاویر را طوری مرتب کند که یک داستان معنی دار بسازد. شماره های نوشته شده پشت هر کارت نشان دهنده ترتیب قرار دادن کارت ها جلوی کودک از سمت راست کودک به طرف سمت چپ او می باشد. حرف لاتین نوشته شده پشت هر کارت علامتی برای نمره دادن به ترتیب صحیح در هر سؤال است.

در پاسخنامه علامت پشت کارت ها را به ترتیبی که کودک آنها را مرتب کرده ثبت نمایید. همچنین زمان دقیقی را که کودک صرف هر سؤال کرده روی پاسخنامه وارد کنید. محدوده زمانی هر سؤال در پاسخنامه ذکر شده است. زمان گیری برای هر سؤال را بی درنگ پس از ادای آخرین کلمه دستورالعمل شروع کنید.

زمان گیری دقیق بویژه در مورد سؤالات ۵ تا ۱۲ بسیار مهم است. چون نمره اضافی به سؤالات صحیحی که در مدت زمان کوتاه انجام شده تعلق می گیرد به عبارت دیگر سرعت عمل در نمره این سؤالات مؤثر است.

سؤال نمونه

برای هر سن نخست سؤال نمونه را ارائه دهید. سؤال نمونه برای گروه سنی ۶ تا ۱۶ ساله ترازو است. سه کارت را به ترتیب شماره هایی که پشت آنها نوشته شده از سمت راست کودک قرار داده و بگویید: این تصاویر داستان خانمی است که می خواهد خودش را روی ترازو وزن کند، اما این تصاویر مرتب نیستند. نگاه کن من چطور آنها را مرتب می کنم طوری که یک داستان معنی دار بسازند. سپس کارت ها را به ترتیب ABC مرتب کرده و به هر کدام از کارت ها اشاره کرده و بگویید: اول خانم به طرف ترازو می رود بعد روی ترازو می رود و خودش را وزن می کند و آخر به راهش ادامه می دهد. اجازه دهید که کودک حدود ۱۰ ثانیه تصاویر را تماشا کند بعد آنها را جمع کنید

نمره گذاری

سؤالات ۱ تا ۴ : دو نمره به انجام صحیح آزمون در دفعه اول و یک نمره به انجام آزمون در دفعه دوم بدهید.

۱. سؤالات بوکس. زمان برای مرتبه اول و دوم ۴۵ ثانیه و ترتیب صحیح OUT است.

۲. سؤالات گردش. زمان ۴۵ ثانیه. ترتیب صحیح DOG

۳. سؤالات آتش سوزی. زمان ۴۵ ثانیه. ترتیب صحیح FIRE

۴. سؤالات تخته یا الوار. زمان ۴۵ ثانیه. ترتیب صحیح WALK

سوالات ۲ تا ۱۲. به انجام صحیح سؤال در مدت زمان مقرر سه نمره و حداکثر دو نمره اضافی به هر سؤال صحیح که در کمتر از مدت مقرر انجام شود تعلق می گیرد.

برای سؤالات ۷ تا ۱۲ به برخی از ترتیب ها غیر از ترتیب های تعیین شده قسمتی از نمره داده می شود. اما در این مورد دو نمره اضافی مربوط به سرعت عمل را به کودک نمی دهید.

نمره گذاری سوالات ۱۲-۵ با نمره اضافی برای سرعت عمل

نمرات اضافی مربوط به سرعت			ترتیب صحیح	زمان مقرر	سوالات
نمره ۳	نمره ۴	نمره ۵			
۱۶-۴۵"	۱۱-۱۵"	۱-۱۰"	THUG	۴۵ ثانیه	۵- دزدی
۱۶-۴۵"	۱۱-۱۵"	۱-۱۰"	VAMP	۴۵ ثانیه	۶- نقاش
۲۱-۶۰"	۱۱-۲۰"	۱-۱۰"	CHASE	۶۰ ثانیه	۷- قایق
۲ نمره، هیچ نمره برای سرعت عمل			HCASE		
۲۶-۶۰"	۱۶-۲۵"	۱-۱۵"	WORMS	۶۰ ثانیه	۸- باغبان
۲ نمره، هیچ نمره برای سرعت عمل			WROMS		
۲۶-۶۰"	۱۶-۲۵"	۱-۱۵"	BENCH	۶۰ ثانیه	۹- نیمکت
۲ نمره، هیچ نمره برای سرعت عمل			BECHN		
۱۶-۴۵"	۱۱-۱۵"	۱-۱۰"	RUSH	۴۵ ثانیه	۱۰- خواب آلود
۱۶-۴۵"	۱۱-۱۵"	۱-۱۰"	CASH	۴۵ ثانیه	۱۱- کمند
۲۶-۶۰"	۱۶-۲۵"	۱-۱۵"	CLOUD	۶۰ ثانیه	۱۲- باران
۲ نمره، هیچ نمره برای سرعت عمل			COLUD		

حداکثر نمره: ۴۸

۵. حساب

مواد مورد نیاز: یک کارت با تصویر چند درخت، یک کارت سفید، ۳ کارت دارای

سؤالات ۱۶، ۱۷، و ۱۸.

• اگر کودک ۸ تا ۱۳ ساله در دو سؤال اول که به او داده می شود نمره کامل بگیرد

برای تمام سؤالات مقدم بر آن دو سؤال نیز نمره کامل به او بدهید.

• اگر کودک ۸ تا ۱۳ ساله در دو سؤال اولی که از او می شود نمره کامل نگیرد،

سؤالات قبل از آن دو سؤال را به ترتیب معکوس به او بدهید تا موقعی که دو سؤال

متوالی را جواب کامل دهد.

• هنگامی که به دو جواب صحیح متوالی رسید نمره کامل به تمام سؤالات پیش از آن دو سؤال داده و سپس آزمایش را ادامه دهید تا جایی که به معیار خاتمه برسید.

• استثناء: سوال های ۱ تا ۴ همیشه به ترتیب یک، دو، سه و چهار داده می شود. اگر کودک ۸ ساله یا بزرگتر نتوانست جواب صحیح به سؤال ۵ یا ۶ بدهد به سؤال ۱ برگردید و سؤال ۱ تا ۴ را پشت سر هم به ترتیب ادامه دهید.

خاتمه: پس از سه جواب غلط متوالی آزمایش را خاتمه دهید (پس از چهار سؤال اول)

دستور العمل

سؤال ۱ تا ۱۵ را برای کودک بخوانید، سؤالات ۱۶، ۱۷، و ۱۸ را در برگه ای جداگانه نوشته و به کودک بدهید. هر سؤال زمان معینی دارد، پس از اینکه سؤالی خوانده شد بلافاصله شروع به ثبت زمان کنید. در صورت اظهارات کودک مبنی بر درک نکردن سؤال یا اطلاع شما از این امر می توانید سؤال را یکبار دیگر تکرار کنید اما در هر صورت ثبت زمان آزمایش همیشه پس از قرائت سؤال برای اولین بار شروع می شود. کودک نباید از قلم یا مداد و کاغذ برای حل مسائل استفاده کند. اما اگر با انگشت اش روی میز محاسباتی انجام دهد نباید مانع او شد.

نمره گذاری: به هر سؤال صحیح ۱ نمره داده می شود. به سؤالات ۲ و ۳ پاره ای اوقات نیم نمره تعلق می گیرد. اگر نمره کل آزمون حساب دارای نیم نمره شد به عنوان مثال ۳/۵ یا ۴/۵ و غیره، همیشه نمره صحیح بالاتر داده می شود مثلاً ۴ و ۵.

سؤالات: برای سؤالات ۱ تا ۴ از کارت درختان استفاده می شود، برای سؤال ۲ و ۳ کارت سفید هم بکار می رود.

کودک ۶-۷ ساله: زمان ۳۰ ثانیه. جواب صحیح ۱۲

۱. کارت با تصویر ۱۲ درخت را روبروی کودک قرار دهید و بگوئید: این درختان را با انگشت بشمار. بلند بشمار تا من بتوانم بشنوم. اگر کودک درختان را بطور صحیح از ۱ تا ۱۲ شمرد به سؤال بعدی پردازید. اگر اشتباه کرد بگوئید به دقت گوش بده و شروع به شمردن درختان کنید و هر شماره را با سرعت یک ثانیه بگوئید. سپس به سؤال ۲ پردازید.